

Forfatter: Andersen, H. C.

Titel: Udrag fra H.C. Andersens Eventyr bd. VII kritisk udg. efter de originale eventyrhæfter med varianter ved Erik Dal

Citation: Andersen, H. C.: "H.C. Andersens Eventyr bd. VII kritisk udg. efter de originale eventyrhæfter med varianter ved Erik Dal", i Andersen, H. C.: *H.C. Andersens Eventyr bd. VII kritisk udg. efter de originale eventyrhæfter med varianter ved Erik Dal*, C. A. Reitzel, 1990, s. 298. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-hcaeeventyr07val-shoot-idm139890593551936/facsimile.pdf> (tilgået 19. april 2024)

Anvendt udgave: H.C. Andersens Eventyr bd. VII kritisk udg. efter de originale eventyrhæfter med varianter ved Erik Dal

29 Rubens] flamsk maler (1577-1640). – 36-37 Vingernes ... Psyche-Mærke] se n.t. IV 175.35-36.

244.I En sort Domino] smt. Alm 17.3.1859: »Kunstner Carneval i Casino, jeg havde skrevet Iodledningen, var indviteret. Kom i Domino, med Halvmaske.« Domino: lang sort kappe med hætte og vide ærmer.

245.22 Etatsraad] titel med rang i 3. rangklasse.

Flyttedagen

Flyttedagen tryktes første gang i Illustreret Tidende 12.2.1860.

16.2.1855 skriver A til Henriette Wulff: »I Aftes fik jeg første Gang Trang og Lyst til at skrive igjen Noget, et lille Stykke om »Kartofler« [...] en anden lille Historie er i Anmarsch, den kom med Kartofflerne og handler om – ja bliv ikke forskrækket, Navnet og Stedet er ikke for et Frøken-Buur, det er nemlig en Historie fra »Skraldemændens Vogn« Jeg saae nemlig, kort før Sneen faldt, en Vogn med hvad Byens Bøtter og Fjerdinger kan levere, den kjørte under Skralde-Musik, fra Huus til Huus; et Grantræ, endnu friskt og med enkelte Guld Stumper der flagrede var smidt ud og nu af Skraldemanden plantet bag i Vogn-Dyngen. Folk loe af hans Vittighed, jeg – ja jeg blev væmodig, saae en Alvors-Vignet for Verden i denne Sammensætning; nu maaskee kommer der en Historie derom« (BHW II 195f). Dette brevcitat er altså den første skitse til eventyret, hvoraf også fremgår, at det er trøst på skraldevognen, der har inspireret A. Og 25.2.1855 vender han igen tilbage til eventyret: »jeg har i Dag en Fornemmelse af Vaaren, og skriver derfor paa »Skraldemanden« hans Skralde klinger mig næsten, som Storkens Knæbbren og Vaaren kommer, naar Storken kommer« (ib. 199).

Hvornår A har sluttet arbejdet vides ikke, ej heller hvorvidt indledningen om *Taanvægtøren Ole* (se III 121-25), som eventyret er en fortsættelse af, måske først er tilføjet tilsidst. Den ændrede titel kan måske skyldes indfyldelse fra Henriette Wulff. 22.5.1855 kommenterer hun nemlig titlen, idet hun refererer til A.s oplæsning af *Flipperne* for Christian VII's søster, prinsesse Juliane Sophie (1788-1856): »De sætter jo rigtig nok Prindsessers og fine Dammers Nærver stærkt paa Prøve undertiden, ved Benævnelserne paa Eventyr og Historier« (BHW II 197). Prinsessen var åbenbart stejlet ved tanken om at fortælle et eventyr om et par flipper!

Motivet med flyttedagen og døden som sådan havde A allerede

brugt i digtet Flyttedagen i April (Digte. 1830.64), ligesom han beskriver den ved Elisabeths ankomst til København i DtB, hvorfra der er tydelige linier til eventyret: »det var Flyttedag, vaadt og graat [...] Den Fremmede, som ikke kjender en kjøbenhavnsk Flyttedag, og paa denne kommer ind i Byen, vil troe at være traadt ind i en Gade, hvor Qvarteret i Nægheden staaer i Lysluc, og at det er derfor, alle Mennesker paa Vogne og paa Bæne slæbe afsted med Dynet og Meubler for at frælse. Hele Gader ligge opdyngede med Straa og Skarn [...] man seer en uendelig Mødding. Hvilket Billede paa For-gængelighed! Der hviler en skrækkelig gammel Silkebat, som engang vakte Misundelse i hele Nabolaget og sad dog paa et stygt Hoved; her ligger en graa Handske, engang var den hvid, Brudgommen bar den sin Bryllupsdag« (193). Endvidere kan nævnes, at Henrik Hertz havde behandlet motivet i lystspillet Flyttedagen (1828). Desuden går en linie tilbage til Fodreise, hvor Dedens store ekstrapost kører hen over Amager med alle dem, der er døde samme nat. I eventyret har A imidlertid berøvet Døden alle de skrækmantiske symboler, den havde i Fodreise (jvf. Tage Høeg 164).

246.3-4 *ikke det sidste*] A har ikke udgivet flere eventyr om Taarnvægteren Ole. – **6** *Flyttedagen*] kunne variere fra by til by, men var iflg. Forordning af 1.7.1799 sat til 3. tirsdag i april og oktober. – **12** *den levende Halm*] pga. utøj. – **16** *Bøtte*] skraldebøtte. – **22** *Flittergul*] tyndt udhamret messingblik.

247.8 *flaut*] dumt, banalt. – **20** *Nissen ... flytter med*] alrn. træk i folketroen; jvf. Thiele⁴: »En Mand, som boede i et Huus, hvor en Nisse havde drevet sin Spøg vel vidt, beslattede omsider, at flytte ud og lade ham der alene. Allerede vare flere Læs Flyttegods bortkjørte, og det sidste Læs, som mest bestod af tomme Bøtter og andet Sligt, var allerede færdigt, da Manden tilfældigviis bliver Nissen vacr, som sad i en Bøtte paa Vognen. Ved saaledes at see den hele Flytning at være forgieves, blev Manden saare ilde tilmode, men Nissen gav sig hierteligt til at lee, stak Hovedet op af Bøtten og sagde: »Seel idag flytte vil« (II 263). – **24-25** *Vær ... Flyttedag*] jvf. *Et godt Humeur* (II 238.24-239.8 m. noter). Verset er ikke fundet. – **30ff.** Sml. Op-tegnelsesbog II,2 (B1 12v): »Døden er Færgemand siger man, sætter Folk over Forglemmelsens Flod; Døden er saa meget, han er Passkri-ver, han giver Skudsmaalsbog, han er Udbetaler, i det den Døde gaer herfra. Han giver hver sin Tøropenge, den de selv har sparet sig sammen og stukket i Bøssen da de levede her. Han kjøver om med en stor Vogn – ja den kan rigtignok kaldes Ligvognen – det er en Omnibus, en flotte Omnibus, fuld af Presenter, hver faaer sin, tidt lille som en Ært, men Ært kan skyde ud til en blomstrende Ranke; Han